

Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar för att få ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Lagändringarna ger Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och Försvarsmakten möjlighet att, inom ramen för samarbetet vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning, lämna ut uppgifter till varandra elektroniskt genom direktåtkomst. Direktåtkomsten ska inte omfatta fler uppgifter än vad myndigheterna i dag kan lämna ut till varandra. Syftet med förslaget är att effektivisera det informationsutbyte som redan förekommer inom samarbetet för att skapa bättre förutsättningar för myndigheterna att göra korrekta bedömningar av terrorhot i rätt tid.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2018.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:36 Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst,

2. lag om ändring i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet,

3. lag om ändring i polisdatalagen (2010:361).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:36 punkterna 1–3.

Stockholm den 14 december 2017

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Carina Ohlsson (S), Patrick Reslow (-), Sultan Kayhan (S) och Gustaf Lantz (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2017/18:36 Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning.

Inga motioner har väckts med anledning av förslaget.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Utskottets överväganden

Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

Nationellt centrum för terrorhotbedömning

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) är en permanent myndighetsgemensam arbetsgrupp med personal från Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt (FRA) och Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten vid Försvarsmakten (Must). Arbetsgruppen har till uppgift att göra strategiska bedömningar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen på kort och lång sikt. NCT producerar även strategiska analyser av händelser, trender och omvärldsutveckling med koppling till terrorism som berör, eller kan komma att beröra, Sverige och svenska intressen. Analytiker från de tre myndigheterna arbetar i gemensamma lokaler hos Säkerhetspolisen.

NCT:s bedömningar och rapporter baseras på sekretessbelagd information från alla de tre samarbetande myndigheterna. Analyserna och bedömningarna presenteras i olika typer av rapporter.

Informationsutbytet behöver effektiviseras

Samarbetet inom NCT ger möjlighet att ta till vara Försvarsmaktens, FRA:s och Säkerhetspolisens samlade kompetens. För att NCT ska kunna leverera relevanta och aktuella strategiska bedömningar krävs att samtliga medarbetare vid NCT på ett effektivt sätt kan ta del av och använda underrättelseinformation från de samarbetande myndigheterna.

Inom samarbetet sker informationsutbytet för närvarande främst muntligen eller på papper, vilket är tidskrävande och ineffektivt. Information i underrättelserapporter och andra handlingar som skrivs ut och sparas i pappersform kan dessutom inte uppdateras och blir fort inaktuell. Den pappersbaserade hanteringen av information som i dag förekommer kan enligt regeringen medföra en risk för att informationen som utbyts är inaktuell eller till och med felaktig. Detta innebär en fara ur integritetssynpunkt och kan även påverka NCT:s förmåga att göra korrekta bedömningar.

Regeringen framhåller även att ett manuellt utbyte av information innebär att det alltid måste finnas en medarbetare från varje myndighet på plats vid NCT. Om så inte är fallet fördröjs informationsöverföringen till medarbetarna

från de andra myndigheterna, vilket också kan få konsekvenser för NCT:s förmåga att göra korrekta bedömningar. Det medför även en risk för att NCT:s förmåga att ge tidig förvarning om förändringar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen påverkas. Ett väl fungerande och effektivt samarbete inom NCT medför enligt regeringen inte bara förbättringar för NCT-myndigheterna, utan ger också övriga myndigheter och aktörer i samhället bättre förutsättningar i deras arbete. I längden medför detta också ökad nationell säkerhet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det finns ett behov av att effektivisera informationsutbytet inom NCT och att ett effektivare och mer ändamålsenligt utbyte av information bäst uppnås genom att myndigheterna inom samarbetet får möjlighet att genom direktåtkomst ta del av relevant information från varandra.

Avvägningen mellan behovet av effektivitet och skyddet för den personliga integriteten

Den 1 januari 2011 förstärktes integritetsskyddet i grundlagen genom införandet av 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Enligt den bestämmelsen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär kartläggning eller övervakning av den enskildes personliga förhållanden. Även sekretess mellan myndigheter syftar i första hand till att värna om enskildas integritet. En utgångspunkt är därför att information som omfattas av sekretess inte ska vidarebefordras utanför den verksamhet i vilken den hämtats in. Att införa en möjlighet till direktåtkomst skulle kunna anses medföra en ökad risk för intrång i den personliga integriteten. Mot NCT-myndigheternas behov av ett effektiviserat informationsutbyte måste således vägas hänsynen till den enskildes integritet.

Vid polisdatalagens (2010:361) tillkomst gjordes bedömningen att direktåtkomst inte skulle medges till uppgifter hos Säkerhetspolisen. Skälen som angavs var att de uppgifter som Säkerhetspolisen behandlar är särskilt känsliga (prop. 2009/10:85 s. 179). Regeringen anför att det naturligtvis fortfarande är så att de uppgifter som Säkerhetspolisen behandlar är av känslig natur. Inom NCT-samarbetet arbetar myndigheterna enbart med att göra strategiska bedömningar av terrorhotet och de bedriver således ingen operativ verksamhet. Enligt regeringen har Säkerhetspolisens behov av ett effektivare informationsutbyte dessutom ökat sedan polisdatalagens tillkomst, inte minst med anledning av hur terrorismen har utvecklats i världen under de senaste åren. Denna utveckling har också medfört att NCT har fått en allt viktigare roll. Mot denna bakgrund anser regeringen att det numera finns starka skäl som talar för att direktåtkomst till uppgifter hos Säkerhetspolisen i vissa fall bör kunna medges.

Vid en bedömning av vilka konsekvenser det aktuella förslaget kan få för enskildas personliga integritet konstaterar regeringen att ett regelbundet uppgiftsutbyte mellan myndigheterna sker redan i dag. När det gäller tillgången

till uppgifter inom en myndighet framgår det av respektive myndighets registerförfattning att tillgången ska begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Regeringen konstaterar även att tillgången till de uppgifter som ska lämnas ut genom direktåtkomst kommer att vara begränsad till den personal som deltar i NCT-samarbetet. Det är således en mycket snäv krets som kommer att ha tillgång till de uppgifter som görs tillgängliga via direktåtkomst. De ökade integritetsrisker som en möjlighet till direktåtkomst skulle kunna medföra motverkas också genom bestämmelser av annat slag, t.ex. bestämmelser om sekretess, om tillgång till uppgifter och om informationssäkerhet.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att alla tre myndigheter har lika stort behov av att få direktåtkomst till övriga myndigheters uppgifter och att behovet av ett effektivt informationsutbyte genom direktåtkomst inom samarbetet väger tyngre än den eventuella risk för intrång i den personliga integriteten som ett sådant utbyte kan medföra.

Utformningen av direktåtkomsten

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen, FRA och Försvarmakten, inom ramen för NCT-samarbetet, ska få medge varandra direktåtkomst till sådana uppgifter som behövs för att kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen. De uppgifter som respektive myndighet inom samarbetet ska kunna medges direktåtkomst till begränsas till dels personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga i Säkerhetspolisens brottsbekämpande verksamhet, dels uppgifter som utgör analysresultat i en uppgiftssamling för analyser hos FRA och dels uppgifter i en uppgiftssamling för försvarsunderrättelseverksamhet hos Försvarmakten.

Inom ramen för de föreslagna begränsningarna får var och en av myndigheterna bedöma vilka uppgifter som är relevanta för arbetet inom NCT och som till följd av det bör göras tillgängliga för övriga myndigheter. Direktåtkomsten omfattar inte fler uppgifter än vad myndigheterna redan i dag kan lämna till varandra på papper eller muntligen. Tillgången till uppgifterna ska vara förbehållen de personer inom myndigheterna som på grund av sina arbetsuppgifter inom NCT-samarbetet behöver ha tillgång till uppgifterna.

Enligt förslaget ska det även för respektive myndighet införas en upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten och om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst.

Sekretess och uppgiftsskyldighet

Eftersom direktåtkomst innebär att den mottagande myndigheten fritt kan avgöra vilka uppgifter – inom ramen för den beviljade direktåtkomsten – den vill ta del av, blir uppgifterna att anse som utlämnade i och med att direktåtkomst medges. En myndighet kan därför inte tillåta en annan myndighet

direktåtkomst till uppgifter som, vid en sekretessprövning, den senare myndigheten inte med säkerhet skulle ha rätt att ta del av (prop. 2007/08:160 s. 73). Eftersom de uppgifter som FRA, Försvarmakten och Säkerhetspolisen inom ramen för NCT-samarbetet har för avsikt att genom direktåtkomst lämna ut till varandra omfattas av sekretess, behöver sekretessen således på förhand brytas. Regeringen föreslår därför att sekretessbrytande bestämmelser i form av uppgiftsskyldigheter införs.

Ikraftträdande m.m.

Det är enligt regeringen angeläget att de föreslagna ändringarna träder i kraft så snart det är möjligt. Detta bedöms vara den 1 mars 2018.

Det behövs inte några särskilda övergångsbestämmelser.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottet kan möjligheten att lämna ut uppgifter elektroniskt genom direktåtkomst bidra till att effektivisera det informationsutbyte som redan förekommer inom samarbetet vid NCT och skapa bättre förutsättningar för myndigheterna att göra korrekta bedömningar av terrorhot. Den risk för ökat integritetsintrång som förslagen kan medföra är acceptabel i förhållande till det samhällsintresse som bekämpningen av terroristbrottslighet utgör. Utskottet noterar i detta sammanhang att direktåtkomsten inte omfattar fler uppgifter än vad myndigheterna i dag kan lämna ut till varandra.

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under ärendets beredning. Utskottet anser att förslagen är ändamålsenligt utformade och att de därför bör antas av riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:36 Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

dels att 1 kap. 15 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 15 a §, och närmast före 1 kap. 15 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

15 §

Säkerhetspolisen och Försvarets radioanstalt får medges direktåtkomst till sådana uppgifter i en uppgiftssamling för försvarsunderrättelseverksamhet som behövs för att myndigheterna, inom ramen för myndighetsöver-skridande samverkan mellan Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten och Säkerhetspolisen, ska kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen. Tillgången till sådana uppgifter ska vara förbehållen de personer inom myndigheterna som på grund av sina arbetsuppgifter inom sådan samverkan behöver ha tillgång till uppgifterna.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som i andra fall får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar

1. ytterligare föreskrifter eller

omfattningen av direktåtkomsten.

beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten, och

2. föreskrifter om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst.

Uppgiftsskyldighet

15 a §

Säkerhetspolisen och Försvarets radioanstalt har, trots sekretess enligt 38 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), rätt att ta del av sådana uppgifter som avses i 15 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2018.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

dels att 1 kap. 15 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 15 a §, och närmast före 1 kap 15 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

15 §

Säkerhetspolisen och Försvarmakten får medges direktåtkomst till uppgifter som utgör analysresultat i en uppgiftssamling för analyser och som behövs för att myndigheterna, inom ramen för myndighetsöverskridande samverkan mellan Försvarets radioanstalt, Försvarmakten och Säkerhetspolisen, ska kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen. Tillgången till sådana uppgifter ska vara förbehållen de personer inom myndigheterna som på grund av sina arbetsuppgifter inom sådan samverkan behöver ha tillgång till uppgifterna.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar *ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten.*

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som *i andra fall* får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar

1. ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten, och

2. föreskrifter om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst.

Uppgiftsskyldighet

15 a §

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten har, trots sekretess enligt 38 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), rätt att ta del av sådana uppgifter som avses i 15 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2018.

3 Förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361)

Härigenom föreskrivs i fråga om polisdatalagen (2010:361)

dels att 2 kap. 21 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 11 a och 11 b §§, och närmast före 6 kap. 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

21 §

Utlämnande genom direktåtkomst är tillåtet bara i den utsträckning som följer av denna lag.

Regeringen meddelar föreskrifter om att en utländsk myndighet, Europol eller en mellanfolklig organisation får medges direktåtkomst till personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet, om detta är nödvändigt för att fullgöra en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt eller om det följer av en EU-rättsakt.

Ytterligare bestämmelser om direktåtkomst finns i 3 kap. 8 §, samt 4 kap. 10 och 17 §§.

Ytterligare bestämmelser om direktåtkomst finns i 3 kap. 8 §, 4 kap. 10 och 17 §§ samt 6 kap. 11 a §.

6 kap.

*Direktåtkomst
och uppgiftsskyldighet*

11 a §

Försvarets radioanstalt och Försvarmakten får medges direktåtkomst till personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga i Säkerhetspolisens brottsbekämpande verksamhet och som behövs för att myndigheterna, inom ramen för myndighetsöverskridande samverkan mellan Försvarets radioanstalt, Försvarmakten och Säkerhetspolisen, ska kunna göra bedömningar på strategisk nivå av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen.

En myndighet som har medgetts direktåtkomst ansvarar för att tillgången till personuppgifter begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina

arbetsuppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten samt om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst.

11 b §

Försvarets radioanstalt och Försvarmakten har, trots sekretess enligt 35 kap. 1 § och 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), rätt att ta del av sådana uppgifter som avses i 11 a § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2018.